

MUHAMMAD YUSUF SHE'RLARINING BETAKRORLIGI**Jo'rayeva Shahista Choriyevna**

Termiz davlat universiteti akademik litseyi

Ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Adabiy tarixning boy gobelenida Muhammad Yusuf she'rlari yozma so'zning inson ruhini o'ziga jalb qilish, ilhomlantirish va chuqur harakatlantirish kuchidan dalolat sifatida ajralib turadi. Muhammad Yusuf ijodi sermahsul va e'tirof etilgan shoir sifatida mislsiz chuqurligi, notiqqligi va vaqt va madaniyat chegaralaridan chiqib ketish qobiliyati bilan keng e'tirofga sazovor bo'ldi. Muhammad Yusuf tilni mohirona bilishi va insonning ahvoli haqidagi chuqur tushunchalari orqali chinakam noyob va chuqur tekshirishga loyiq adabiy meros yaratdi. Ushbu maqolada Muhammad Yusufning ijodi va uning she'riyatdagi o'rni haqida ma'lumot beriladi.

Kalit so'zlar: hayoti va ijodi, she'rlari, yozish uslubi, notiqqligi, adabiy uslub

Kirish: Sodda va samimiy o'zbek shoiri Muhammad Yusuf 1954- yil 26aprelda Andijon shahri Marhamat tumani Qovunchi qishlog'ida tug'ilgan. Yosh Muhammad dehqon oilasida o'sgan. Dehqonchilikdan charchagan Muhammad adabiyot bilan tanishadi. Hayotning har bir sinovida shifo topgan Muhammad adabiyot oloviga tortildi. O'rta maktabni tugatgach, Muhammad Toshkentga yo'l oldi va maktabni tugatdi. Yosh yozuvchi o'z asarlarini turli gazetalarda nashr eta boshladi. Shoir she'rlarida poklik, ifodalilik va tushunarlik alohida o'rin tutadi. Muhammad Yusuf "men bilganimdek qolmadim" she'rida

she'r va she'riyatni shunday tushungan. "Ular menga jim bo'lishni aytishdi. Menga yolg'on kerak, menga iltifot kerak, men tinglamadim.

Men oq va qorani ko'rdim. Men nima qilishni bilmasdim". U halol va qalbi pok shoir edi. Shuning uchun ham uning she'riyati ma'naviyatga to'la, u sevgi haqida kuylaydimi, bevafo sherik haqida kuylaydimi yoki tariximiz va taqdirimiz haqida kuylaydimi, har doim hayot va haqiqat tuyg'usi bor. Uning she'rlari sodda, ravon va xalq og'zaki an'analari bilan uyg'undir."Uning har bir she'ri yangicha yondashuvni talab qiladi. Muhammad Yusufning she'rlari o'z she'rlari kabi kamtar va pokdir. Ularning har bir she'ri yozilayotganda, qo'shiqchilar she'rning oxirini intiqlik bilan kutishgan. Inson qanchalik yaxshi bo'lmasin, uning ishining natijalari hamma uchun maqbul bo'ladi. Muhammad Yusuf o'zbek xalqining eng sevimli shoirlaridan biri. Shoirning she'rlari yoshdan qarigacha aniq va mazmunli. Muhammad Yusuf o'zbek xalqining dardini, qayg'usini, quvonch va qayg'usini shoirona ifoda etgan shoirdir.

She'r shunday xususiyatga egaki, u g'amgin odamni xursand qiladi. She'rlarida bu sifatni ochib bera oladigan shoirgina haqiqiy shoirdir. Muhammad Yusuf she'rlari bunga yaqqol misoldir. Har bir she'rda achchiq haqiqat yashiringan. Muhammad Yusuf she'rlarini o'qiganimizda ko'zimizga yosh keladi. She'rning mazmuni va mohiyatiga hayron bo'ladi kishi. Asarlarda oddiy xalq so'zlari ishlatilgan bo'lsada, ularni she'rlarga qo'llash qobiliyati insonni o'ylantiradi. Muhammad Yusuf haqiqatni kuylagan shoir hisoblanadi. She'rlarida u mukammal go'zal qizni emas, balki sodda va benuqson qishloq qizini tasvirlaydi. Chunki qishloqning bir qismiga aylangan bu shoir o'zini boshqa yo'l bilan tasvirlashni istamaydi. U o'zini yaxshi tomonga o'zgartirishni xohlamaydi.

Biz uni Vatan qiyofasiga yetkazishimiz mumkin. Muhammad Yusufning "e'tirof" she'rini olaylik, soddaligi va haqiqat isbot talab qilmaydi. Bu she'r hayotimizda guvoh bo'lgan voqealar haqida. Shoirning yuragi Vatanga shunchalik bag'ishlanganki, u butun qalbi bilan Rim tabiatini mening Vatanim bedasiga almashtirmasligini ayta oladi. Biz ohu

juda chiroyli hayvon ekanligini bilamiz. Xususan, uning ko'zlari shoirlarga dunyo ko'zlarini eslatadi. Ammo shoirimiz bu qo'shiq yaylovda tug'ilgan qo'zichoqqa almashtirilmasligini aytadi. Onam pishirgan issiq non men uchun Parijdagi eng katta restoranlardan yaxshiroqdir", dedi shoir o'z she'rida. Darhaqiqat, insonning tug'ilgan joyi uning uchun eng go'zal va muqaddas joydir. Qayerga bormaylik, Vatanning aksi doimo qalbimizda.

Shoir o'z she'rida Vatan shoir uchun eng sharaflı joy ekanligini aytib, uni vatanidan ajratib bo'lmazligini aytadi. Muhammad Yusuf o'z vatani haqida yozadimi yoki sevgi haqida yozadimi, she'rlarida samimiylik hissi mavjud. She'rlar shunday yozilganki, ularni tushunish oson va hamma o'qiy oladi. Muhammad Yusuf hech kimga xos bo'lmagan asarlar yozgan. She'riyatda bo'lsin, asarlar o'ziga xos muhitga ega. Albatta, o'qishni boshlaganingizdan so'ng, asarlarni e'tiborsiz qoldirish qiyin. O'lmas asarlari bilan o'z nomini o'zbeklarga qoldirgan Muhammad Yusufdir. Muhammad Yusuf o'z she'rlari orqali o'zbeklarning qalbiga tinchlik olib kelgan insondir, xuddi ko'pchilik chinor soyasidan bahramand bo'lgani kabi.

Muhammad Yusuf oddiy, kamtar odam bo'lib, takabburlik nimaligini bilmas edi. Aytishimiz mumkinki, u umrida hech kim bilan yaxshilik yoki yomonlikka bormagan, to'g'ri so'z, doim mening xalqim, mening Vatanim deb yashagan odam edi. Biz Muhammad Yusufda hayotda kam uchraydigan barcha yaxshi fazilatlarni ko'ramiz. Shuning uchun uning asarlari noyobdir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Muhammad Yusuf she'rlari yozma so'zning doimiy kuchi va bitta ovozning jamoaviy inson tajribasiga ta'sir qilishi mumkinligidan dalolat beradi. Muhammad Yusuf tilni mohirona bilishi, insonning ahvoli haqidagi chuqur mulohazalari va insoniyat tajribasining tub-tubini o'rganishga bo'lgan qat'iy sadoqati orqali chinakam noyob va yuksak mukofotlarga loyiq adabiy meros yaratdi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mamajonov S. Uslubli jilolar. – Toshkent: Adabiyot va san’at nashriyoti, 1972. – B.82.
2. Mamadaliyeva M. O‘zbek tilida nominativ birliklarning konnotativ jihati: filol. muxlis. nom. dis.- T., 1998. - B. 82.
3. Abdullaeva Saidaxon Nuritdinovna (2021). O‘ZBEK TILIDA O‘QITILGAN MAKTABLARDA RUS TILINI O‘QITISHGA KOMPETENTLIKGA ASOSIY YONDORISNI ISHLAB CHIQRISH MUAMMOsi. Zamonaviy ta'lim muammolari, (3), 227-234.
4. Saidaxon, A., Rizamuxamedova, G., & Ismatullaev, A. (2021). Antonimiya AS Griboedov "Aqldan Grigoriy" komediyasida. NVEO-NATURAL VOLATILES & ESSENTIAL OILS jurnali| NVEO, 4255-4263.
5. Rizamuhamedova, S. A. G. AS GRIBOEDOV ASARIDAGI PRIKOLLARNI TAHLIL QILISH USLUBIY ASOSLARI.
6. Tojimatov, R. va Tojimatova, M. (2021). MUHAMMAD YUSUF SHE'RLARIDA VATAN KONSEPTI. Sharq uyg‘onishi: Innovatsion, ta’lim, tabiiy va ijtimoiy fanlar, 1(8),251-255.